

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 186/2015-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. marca 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Lászlóom Lengyelom, Ružová dolina 6, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základného práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 959/2014 a jeho uznesením z 12. januára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Lászlóm Lengyelom, Ružová dolina 6, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 959/2014 a jeho uznesením z 12. januára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že na návrh sťažovateľa Okresný súd Komárno (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 14 C 626/2014 z 9. októbra 2014 (ďalej aj „uznesenie z 9. októbra 2014“) nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal odporcovi ([REDAKOVANÉ]) vstúpiť na v rozhodnutí určené nehnuteľnosti, dať tretej osobe pokyn na vstup na tieto nehnuteľnosti, vykonať na týchto nehnuteľnostiach akúkoľvek činnosť sám alebo prostredníctvom tretej osoby a brániť sťažovateľovi vo vstupe na tieto nehnuteľnosti, nakladať s týmito nehnuteľnosťami v rozsahu ich založenia, zafaženia vecným bremenom alebo iným vecným právom, vypožičania, vloženia do majetku právnickej osoby alebo prenajímania, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej (konanie o určenie vlastníckeho práva, pozn.).

Proti uzneseniu okresného súdu z 9. októbra 2014 podal odporca odvolanie, v ktorom tvrdil, že všetok majetok sťažovateľa prešiel na odporcu. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení k odvolaniu odporcu z 24. novembra 2014 vyslovil nesúhlas s tvrdením odporcu obsiahnutým v jeho odvolaní a argumentoval, že jeho majetok neprešiel na odporcu. Odporca doručil 1. decembra 2014 krajskému súdu návrh, v ktorom tvrdil, že sťažovateľ ako právnická osoba zanikol, a v tejto súvislosti sa domáhal, aby krajský súd zrušil predbežné opatrenie (uznesenie z 9. októbra 2014) a zastavil konanie. Sťažovateľ sa vyjadril aj k tomuto návrhu odporcu podaním doručeným krajskému súdu 12. januára 2015.

Krajský súd napadnutým uznesením rozhodnutie prvostupňového súdu zrušil a konanie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia zastavil s odôvodnením, že sťažovateľ ako právnická osoba v zmysle § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka zanikol. Sťažovateľovi bolo napadnuté uznesenie krajského súdu (spoločne s replikou odporcu k vyjadreniu sťažovateľa z 12. januára 2015) doručené 26. januára 2015.

Sťažovateľ v sťažnosti predovšetkým uvádza, že

«... vo svojich písomných vyjadreniach zo dňa 24. 11. 2014 a podanom dňa 12. 01. 2015 tvrdil, že nezanikol a naďalej má právnu subjektivitu a tým aj procesnú spôsobilosť, a to napriek tomu, že ministerstvo ho vyradilo z evidencie cirkevných právnických osôb; ani z iného právneho dôvodu nezanikol ako právnická osoba; jeho majetok neprešiel na žalovaného a žalovaný nie je jeho právnym nástupcom. Sťažovateľ tieto svoje tvrdenia odôvodnil tým, že:

- *registrácia cirkevnej právnickej osoby nemá konštitutívny charakter,*
- *cirkevné osoby majú právnu subjektivitu podľa kanonického práva (t. j. podľa ustanovení Kódexu kanonického práva z roku 1917 (v ďalšom len „CIC 1917“) a podľa ustanovení Kódexu kanonického práva z roku 1983 (v ďalšom len „CIC 1983“),*
- *sťažovateľ ako cirkevná právnická osoba vznikla ešte pred účinnosťou zákona č. 308/1991 Zb.,*
- *sťažovateľa ako samostatnú cirkevnú právnickú osobu uznávali orgány Československa aj pred druhou svetovou vojnou a po nej,*
- *sťažovateľ ako [REDAKOVANÉ] je jeden z inštitútov zasväteného života a je v zmysle Kán. 634 § 1 CIC 1983 je cirkevnou právnickou osobou,*
- *podľa Kán. 120 § 1. CIC 1983 cirkevná právnická osoba zaniká, ak ju kompetentná vrchnosť zákonne zruší,*
- *podľa Kán. 584 CIC 1983 zrušenie inštitútu zasväteného života prislúcha iba Apoštolskej stolici, ktorej je tiež rezervované rozhodovanie o jeho časných majetkoch, preto sťažovateľ môže zaniknúť jedine na základe rozhodnutia Apoštolskej stolice a jeho majetok by mohol prejsť na žalovaného výlučne na základe rozhodnutia Apoštolskej stolice,*

- v predmetnom prípade ministerstvo rozhodlo o vyradení sťažovateľa z evidencie cirkevných právnických osôb (t. j. o zrušení registrácie sťažovateľa) na základe rozhodnutia a návrhu nekompetentnej osoby,

- dekrét pána [REDAKOVANÉ] č. 8037/14 zo dňa 05. 11. 2014 je v príkrom rozpore s obsahom listín, na ktoré sa odvoláva,

- postavenie sťažovateľa nebolo riešené ani „Modus Vivendim“, ani Apoštolskou konštitúciou zo dňa 02. 09. 1937, ani Apoštolská konštitúcia „Praescriptio sacrosancti“ zo dňa 30. 12. 1977, ani Apoštolskou konštitúciou „Pastorali quidem“ z 31. 03. 1995, ani Apoštolskou konštitúciou „Slovachiae sacrorum Antistites“ zo dňa zo dňa 14. 02. 2008,

- listiny vydané Štátnym sekretariátom, sekcie pre vzťahy so štátmi zo dňa 11. 03. 1996 č. 2172/96/RS a zo dňa 01. 10. 2011 č. 3981/11/RS nie sú právne záväznou interpretáciou Apoštolskej konštitúcie „Praescriptio sacrosancti“ zo dňa 30. 12. 1977. Tieto listiny nie sú žiadnymi rozhodnutiami a nie je možné z nich podľa kanonického práva vyvodiť žiadne právne účinky. Sú iba „potvrdenia“, ktoré však nie sú hodnovernými dôkazmi o tom, že na základe v ňom označených dokumentov žalovaný je právnym nástupcom sťažovateľa. Sťažovateľ tieto svoje tvrdenia podrobne odôvodnil a oprel aj o judikáty Ústavného súdu Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Českej republiky, ako aj o odborné vyjadrenie Akadémie kanonického práva. Vyššie uvedené argumenty sťažovateľa odopreté relevantnými dôkazmi mali zásadný význam pre rozhodnutie o odvolaní žalovaného proti uzneseniu súdu prvého stupňa. Napriek tomu sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí s nimi vôbec nezaoberal. Z tohto dôvodu uznesenie odvolacieho súdu je arbitrárne a nespĺňa požiadavky pre riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.».

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd napadnuté uznesenie riadne neodôvodnil, čím porušil jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny.

Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je podľa tvrdenia sťažovateľa v rozpore s princípom rovnosti účastníkov, keďže „*Relevantné argumenty sťažovateľa k posúdeniu rozhodujúcich otázok (či sťažovateľ ako právnická osoba zanikol; či jeho všetok majetok prešiel na žalovaného; či žalovaný je právnym nástupcom sťažovateľa) nie sú v odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu vôbec vyhodnotené. Preto je zrejmé, že tento záver odvolacieho súdu je opretý jedine o tvrdenie jednej strany (žalovaného), ktoré boli jednostranne prevzaté. Odvolací súd postupoval takto napriek tomu, že tvrdenia žalovaného vôbec nevyplývajú z právnych predpisov a ani z ním predložených dôkazov alebo nie sú podložené žiadnym dôkazom.*“.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľ uvádza, že „odvolací súd bral do úvahy aj obsah tých listín, ktoré žalovaný mu predložil svojím e-mailom dňa 12. 01. 2005, a ktoré boli doručené (oznámené) právnemu zástupcovi sťažovateľa spolu s uznesením odvolacieho súdu až dňa 26. 01. 2015. Teda sa sťažovateľ k týmto dôkazom nemohol vyjadriť pred rozhodnutím odvolacieho súdu.“.

Za neakceptovateľný považuje sťažovateľ aj názor krajského súdu, podľa ktorého mal zákonnú povinnosť rozhodnúť o odvolaní vo veci návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v zákonom ustanovenej tridsaťdňovej lehote. Podľa sťažovateľa by rýchlosť rozhodovania nemala byť „*na úkor kvality, zákonnosti a napokon aj ústavnosti rozhodovania odvolacieho súdu. Táto lehota nezabavuje odvolací súd zaoberať sa so všetkými tvrdeniami účastníkov konania a s nimi predloženými dôkazmi a patrične vyhodnotiť ich podľa príslušných právnych predpisov pri dodržaní požiadaviek spravodlivého súdneho procesu.*“.

Sťažovateľ rovnako namieta, že je nesprávny záver krajského súdu, podľa ktorého 24. novembra 2014 došlo k zániku sťažovateľa ako právnickej osoby v zmysle § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom svoju námietku odôvodňuje poukazom na príslušné ustanovenia kánonického práva. Podľa sťažovateľa je nevyhnutné v danej veci aplikovať ustanovenia Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou, ktorá bola

zverejnená oznámením Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 326/2001 Z. z. (ďalej len „základná zmluva“), ktorá je medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy a má prednosť pred zákonmi. Na základe § 20a ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka v spojení s čl. 7 ods. 5 ústavy je potrebné vykladať a aplikovať čl. 1 ods. 2 základnej zmluvy v súlade s príslušnými ustanoveniami kánonického práva. Podľa sťažovateľa k zániku sťažovateľa a k prechodu jeho majetku na inú osobu mohlo dôjsť výlučne na základe rozhodnutia Apoštolskej stolice, ktorá takéto rozhodnutie nevydala.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva [REDAKOVANÉ] ... podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. 01. 2015 spis. zn. 7 Co/959/2014-249 porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu v Nitre dňa 12. 01. 2015 spis. zn. 7 Co/959/2014-249 sa zrušuje a vec Krajskému súdu v Nitre vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľova na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu až do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, keďže podľa jeho názoru tento návrh nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a odložením vykonateľnosti sa iným osobám nespôsobí väčšia ujma, než by vykonaním rozhodnutia vznikla sťažovateľovi.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa ústavy a listiny napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ku ktorému malo dôjsť tým, že krajský súd

- nesprávne posúdil jeho spôsobilosť byť účastníkom napadnutého konania (konania o nariadení predbežného opatrenia),

- nevysporiadal sa so zásadnými argumentmi sťažovateľa (či sťažovateľ ako právnická osoba zanikol, či jeho majetok prešiel na odporcu a či je odporca právnym nástupcom sťažovateľa),

- prihliadol na argumentáciu odporcu obsiahnutú v jeho podaní z 12. januára 2015, ku ktorej sa sťažovateľ nemal možnosť vyjadriť, keďže mu podanie odporcu bolo doručené spoločne s napadnutým uznesením krajského súdu až 26. januára 2015.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj § 49 zákona o ústavnom súde vyplýva, že sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba. Za týchto okolností (právna) existencia sťažovateľa ako právnickej osoby (jej právna subjektivita) je v zásade procesnou podmienkou konania pred ústavným súdom o sťažnosti, podobne ako v konaní pred všeobecnými súdmi.

Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o postavení cirkví a náboženských spoločností“) „Registrujúci orgán vedie evidenciu všetkých právnických osôb podľa tohto zákona, včítane tých, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví a náboženských spoločností, pokiaľ nepodliehajú inej evidencii alebo registrácii a upraví jej podmienky.“.

Podľa § 10 ods. 1 zákona o postavení cirkví a náboženských spoločností «Cirkvi a náboženské spoločnosti registruje Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „registrujúci orgán“).».

V súlade s čl. IV opatrenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo kultúry“) k evidencii právnických osôb, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví a/alebo náboženských spoločností, č. MK-33/2001-1 z 10. januára 2001 právnická osoba, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi a/alebo náboženskej spoločnosti, sa považuje za vyradenú z evidencie na území Slovenskej republiky v deň doručenia oznámenia o jej zániku cirkevnému odboru, ak bolo podané kompetentnou osobou.

Ministerstvo kultúry prípisom sp. zn. MK-2975/2014-260/19908 z 24. novembra 2014 potvrdilo, že činnosť [REDAKOVANÉ] bola ukončená dekrétom [REDAKOVANÉ]

██████ č. 8037/14 z 5. novembra 2014, vzhľadom na to bola táto právnická osoba vyradená z evidencie právnických osôb odvodzujúcich svoju právnu subjektivitu od ██████ v Slovenskej republike.

V súlade s § 19a ods. 2 Občianskeho zákonníka spôsobilosť právnickej osoby nadobúdať práva a povinnosti môže byť obmedzená len zákonom.

Podľa 20a ods. 1 Občianskeho zákonníka právnická osoba sa zrušuje dohodou, uplynutím doby alebo splnením účelu, na ktorý bola zriadená, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

Podľa § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka právnická osoba zapísaná v obchodnom registri alebo v inom zákonom určenom registri zaniká dňom výmazu z tohto registra, pokiaľ osobitné zákony neustanovujú inak.

Podľa § 19 Občianskeho súdneho poriadku spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

V súvislosti s predbežným prerokúvaním sťažnosti ústavný súd považuje za vhodné poukázať na právne názory, ktoré už vyslovil v uznesení sp. zn. II. ÚS 414/2014 z 24. júla 2014. V označenom uznesení ústavný súd uviedol, že súkromnoprávna subjektivita a ústavnoprávna subjektivita sa nemusia nevyhnutne prekrývať, a preto nie je vylúčené, aby bola priznaná ústavnoprávna subjektivita (a prípadne aj subjektivita na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) aj takým právnym útvarom, ktoré nie sú fyzickými ani právnickými osobami, ani inými právnymi subjektmi v zmysle súkromného práva. Ústavný súd v označenom uznesení tiež uviedol, že zánikom súkromnoprávnej subjektivity nemusí dôjsť nevyhnutne aj k zániku spôsobilosti byť účastníkom konania, a zdôraznil, že z tohto hľadiska treba mimoriadne citlivo pristupovať najmä k statusovým konaniam, t. j. ku konaniam, ktorých meritom (predmetom) je rozhodovanie o spôsobilosti na práva (a tým aj spôsobilosti byť účastníkom konania). Ústavný súd v súvislosti so statusovými konaniami

pripustil, že vo vzťahu k druhej alternatíve aplikácie § 19 Občianskeho súdneho poriadku [(text za bodkočiarkou („inak len ten komu ju zákon priznáva“)] môže jeho ústavne konformný výklad spočívať aj v priznaní spôsobilosti byť účastníkom konania *ad hoc* aj právnickej osobe, o ktorej zrušenie v príslušnom konaní ide, a to nielen v súvislosti s konaním pred všeobecným súdom, ale obdobne aj pri posúdení spôsobilosti byť účastníkom konania pred ústavným súdom a nositeľom ústavou garantovaných práv (porovnaj m. m. II. ÚS 414/2014).

Predmetom ústavného prieskumu v prerokúvanej veci však nie je postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktorým bola sťažovateľovi odňatá spôsobilosť byť účastníkom konania, teda právna subjektivita, ale postup všeobecného súdu (krajského súdu, pozn.) v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a v tomto konaní vydané rozhodnutie, ktorým došlo k zastaveniu konania z dôvodu existencie neodstrániteľnej podmienky konania v súlade s § 107 ods. 4 a § 104 ods. 1 prvou vetou Občianskeho súdneho poriadku.

Všetky zásadné námietky sťažovateľa týkajúce sa jeho procesnoprávnej spôsobilosti budú nevyhnutne predmetom preskúmania zo strany prvostupňového súdu v konaní vo veci samej (konanie o určenie vlastníckeho práva vedené okresným súdom pod sp. zn. 14 C 626/2014, pozn.). Navyše z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva aj vôľa sťažovateľa domáhať sa ochrany svojich práv prostredníctvom žaloby o preskúmanie zákonnosti postupu registrujúceho orgánu (ministerstvo kultúry, pozn.), teda v statusovom konaní, predmetom ktorého by mala byť otázka procesnoprávnej spôsobilosti sťažovateľa.

Vychádzajúc z uvedeného a s prihliadnutím na už citované relevantné ustanovenia zákona o postavení cirkví a náboženských spoločností, Občianskeho zákonníka a Občianskeho súdneho poriadku, ústavný súd konštatuje, že podľa aktuálneho právneho stavu [REDAKCIJA] (sťažovateľ) zanikol dňom výmazu (vyradenia) z evidencie právnických osôb, pričom v tomto konaní pred ústavným súdom nie je aj vzhľadom

na princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu dôvod uvažovať o tom, aby mu bola priznaná právna subjektivita *ad hoc*, keďže touto otázkou sa bude zaoberať príslušný všeobecný súd, ktorého právomoc predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu. Za týchto okolností treba podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľa ([REDACTED]) považovať za sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2015